

**Sprawozdanie
z egzaminu maturalnego 2017**

WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE

**Języki
mniejszości
narodowych**

Opracowanie

dr Paulina Olechowska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Jolanta Nawrocka (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży)
Renata Pawlak (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku)
Danuta Pioch (współpracownik Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku)

Redakcja

dr Wioletta Kozak (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Opracowanie techniczne

Joanna Dobkowska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Współpraca

Beata Dobrosielska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Agata Wiśniewska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Pracownie ds. Analiz Wyników Egzaminacyjnych okręgowych komisji egzaminacyjnych

Centralna Komisja Egzaminacyjna
ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00, fax 22 536 65 04
e-mail: sekretariat@cke.edu.pl
www.cke.edu.pl

Na terenie województwa małopolskiego egzamin z języka mniejszości narodowej (łemkowskiego) pisała jedna osoba.

Język łemkowski

Poziom rozszerzony

1. Opis arkusza

Egzamin z języka łemkowskiego na poziomie rozszerzonym polegał na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch danych do wyboru tematów. Temat 1. wymagał napisania wypowiedzi argumentacyjnej związanej z fragmentem tekstu Heleny Duć-Fajfer *Влияня подій I світової війны на формування ся лемківської достоменности – при спілучасті літературных текстів*, natomiast temat 2. – napisania interpretacji porównawczej wierszy (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia): *Колиси* Pawła Stefanowskiego i *Так было давно* Jakuba Dudry. Za rozwiązanie zadania zdający mógł otrzymać 40 punktów.

Zadanie w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzało wiadomości oraz umiejętności ujęte w podstawie programowej języka mniejszości etnicznej (poziom rozszerzony) w czterech obszarach: I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego; II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji; III. Tworzenie wypowiedzi; IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdających obowiązywały również wymagania z poziomu podstawowego oraz z wcześniejszych etapów edukacyjnych (szkoła podstawowa, gimnazjum).

Komentarz

Języki mniejszości narodowych

1. Poziom podstawowy

Arkusze egzaminacyjne z języków białoruskiego, ukraińskiego i litewskiego na poziomie podstawowym składały się z zadań testowych sprawdzających umiejętności wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach oraz z zadania polegającego na napisaniu wypracowania. We wszystkich trzech językach wystąpiły zadania wymagające napisania streszczenia tekstu, sprawdzające znajomość środków językowych zastosowanych w tekstach oraz zadania zamknięte prawda/fałsz lub tak/nie sprawdzające szczegółowe rozumienie tekstu.

Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w zadaniach

Język białoruski

W arkuszu egzaminacyjnym z języka białoruskiego do tekstu *Быць свабодным*, którego autorką jest Наталля Пан, odnosiły się 2 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 3 zadania zamknięte. Problematyka tekstu dotyczyła wolności osobistej każdego człowieka i poczucia odpowiedzialności za dokonywane życiowe wybory. Do tekstu drugiego *Стэрэматыны пра вывучэнне моў: кропки над „і”* (Марыя Кірава) zaproponowano jedno zadanie krótkiej odpowiedzi i 3 zadania zamknięte. Tekst dotyczył mitów związanych z różnymi sposobami nauki języków obcych.

Rozumienie tekstu na poziomie znaczeń oraz elementów komunikacji językowej

Spośród zadań do pierwszego tekstu dwa pierwsze zadania zamknięte okazały się bardzo łatwe (zadanie 1. – poziom wykonania zadania 90%, zadanie 2. – 94%). Pierwsze, stanowiące wprowadzenie zdającego w problematykę tekstu, sprawdzało rozumienie głównej myśli tekstu, drugie – odczytanie intencji nadawcy i wykorzystanie funkcji cudzośćłowu.

Również zadanie 3., które sprawdzało umiejętność odczytania sensu akapitu również większość zdających wykonała poprawnie (poziom wykonania zadania 72%).

W grupie zadań do drugiego tekstu dwa zadania – 6. i 9. (zadanie 6. – poziom wykonania zadania – 72%, zadanie 9. – 86%) okazały się łatwe i dotyczyły zrozumienia czytanego tekstu na poziomie znaczeń.

W zadaniu 4., zadaniu zamkniętym typu prawda/fałsz, wymagano od zdających rozstrzygnięcia czy przywołane zdania oddają poglądy autorki zaprezentowane w tekście. Zadanie wymagało rozumienia tekstu na poziomie złożonym, hierarchizacji przewarżanych informacji, zrozumienia stosunku autora do opisywanych zagadnień. Okazało się dla zdających trudne – poziom wykonania wyniósł 34%.

Zadanie 5. wymagało odczytania dwóch akapitów ale z uwzględnieniem całego tekstu oraz umiejętności formułowania pytań do akapitów 2. i 6. Było ono dla zdających umiarkowanie trudne – poziom wykonania zadania – 68%.

Zatem z wyszukiwaniem informacji złożonych, dostrzeganiem powiązań między informacjami, odróżnianiem informacji ważnych od drugorzędnych, wnioskowaniem na podstawie przesłanek zawartych w tekście zdający mieli najwięcej problemów.

Świadomość językowa i stylistyka

W zdaniu 7. zdający mógł otrzymać dwa punkty: jeden punkt za wybór stylu, w jakim napisany był tekst, jeden za podanie jego dwóch cech. I o ile wybór stylu publicystycznego nie stanowił dla większości zdających większego kłopotu – nazwy poszczególnych stylów były podane, o tyle poprawne wymienienie jego dwóch cech – tak, w związku z czym tracili jeden punkt. Zdający mają ogólną wiedzę jeśli chodzi o klasyfikację stylów funkcjonalnych, nie mają jednak świadomości jakie cechy wyróżniają poszczególne style. Brakuje im także umiejętności zastosowania tej wiedzy do odróżniania i rozpoznawania cech gatunkowych konkretnych gatunków należących do stylów: publicystycznego, naukowego, artystycznego i urzędowego.

Najtrudniejszym zadaniem w arkuszu okazało się zadanie 8., w którym należało utworzyć przymiotniki od trzech rzeczowników, poziom wykonania wyniósł – 30%. Sprawdzało ono wiedzę z zakresu gimnazjum. Zdaniem nauczycieli za mały nacisk kładzie się w liceum na powtórzenie i ćwiczenie gramatyki języka białoruskiego, czteroletnie liceum może przynieść w tym względzie wymierne korzyści.

Streszczenie

Zadanie 10. wymagało napisania streszczenia tekstu. Niewielka liczba zdających otrzymała za zadanie maksymalną liczbę punktów. Żeby otrzymać 3 punkty należało określić, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście, zachować adekwatny poziom uogólnienia i właściwą (40-60) liczbę słów, streszczenie powinno być logicznie spójne. Zwięzłe przedstawienie treści artykułu przysporzyło maturzystom wielu problemów. Tylko 61% piszących w pełni zrealizowało wymagania stawiane poprawnemu streszczeniu. Najtrudniejsze było zachowanie właściwego poziomu uogólnienia. Także zachowanie logiki i spójności streszczenia sprawiły zdającym dużą trudność, brak dbałości o spójność zdaniową, nieumiejętność zachowania ciągłości wywodu, nieumiejętność zapisania ogólnej konkluzji, która wywód zamyka, to najczęstsze problemy, jakie mieli tegorocznicy maturzyści.

Język ukraiński

W arkuszu egzaminacyjnym z języka ukraińskiego do tekstu *Олег Лишега. Поцілунок Елли Фіцджеральд*, którego autorką jest Катерина Девдера, odnosiły się 3 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi oraz jedno zadanie zamknięte; do tekstu *Феномен галицької ідентичності* (Тарас Возняк) – 3 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi oraz 2 zadania zamknięte.

Struktura tekstu, elementy kompozycji w teorii i praktyce

Zadanie 1. stanowiło wprowadzenie do analizy tekstu i wymagało wyjaśnienia zastosowania cudzysłowów w ostatnim akapicie tekstu. Było ono dla zdających trudne (poziom wykonania – 39%). Cudzysłowy zostały użyte, aby wyodrębnić cytaty oraz aby podkreślić ważność, wyjątkowość takich pojęć jak człowiek, miłość, przyroda w artystycznym świecie Ołeha Łyszeczy. Maturzyści w większości błędnie wyznaczyli tę drugą funkcję cudzysłowu. Uważna analiza końcowego fragmentu tekstu pozwoliłaby odnaleźć odpowiedź, która zawarta była w zdaniu: *Адже це передовсім пропозиція альтернативного мислення або запрошення у світ, де слова «Людина», «Любов», «Природа» вимовляють із такою ж повагою і трепетом, як і слово «Бог».*

Najtrudniejsze w arkuszu okazało się zadanie 3. (poziom wykonana – 28%) składające się z dwóch części. W części pierwszej zadania spośród czterech dystraktorów należało wybrać dwie cechy gatunkowe tekstu. Za poprawny wybór dwóch cech zdający otrzymywał 1 punkt. W części drugiej należało podać gatunek tekstu, czyli recenzję. Większość zdających poprawnie zaznaczyła cechy gatunkowe w części pierwszej zadania, ale błędnie podała gatunek tekstu. Zdający zaprezentowali brak znajomości nazw podstawowych gatunków publicystycznych.

Spośród zadań do tekstu Tarasa Wozniaka bardzo łatwym zadaniem okazało się zadanie 5. (poziom wykonana – 99%), w którym należało wyjaśnić zasadność użycia wielkiej litery w słowie *Іншим*, w zdaniu *Кожному з нас цікаво побачити і поспілкуватися з кимось, хто є інакшим, ніж ми, Іншим.*

Rozumienie sensów tekstu na poziomie znaczeń – wyszukiwanie informacji złożonych

Umiarkowanie trudne okazało się zadanie 7. (poziom wykonania 56%), zadanie zamknięte. Należało w nim wybrać zdanie, w którym autor utożsamia się ze zbiorowością, o której pisze w tekście. Niewielka liczba zdających dostrzegła obecność zaimka osobowego „nam” w drugim zdaniu.

Umiarkowanie trudne okazało się zadanie 6. (poziom wykonania 57%) – zadanie zamknięte, w którym należało zrozumieć cały tekst, a następnie wybrać fragmenty, w których jest mowa o formowaniu się kulturowego wzorca Galicjanina.

Świadomość językowa

Zadanie 8., którym należało zastąpić słowa zapożyczone słowami ukraińskiego pochodzenia, okazało się dla zdających umiarkowanie trudne, (poziom wykonania – 64 %).

Łatwe dla zdających były zadania 2. (poziom wykonania – 70%) i 4 (poziom wykonania – 73%) wymagające dobrania po jednym synonimie do dwóch słów (zadanie 2.) oraz podania słowa podstawowego do przymiotnika alternatywny i wyjaśnienia znaczenia tego przymiotnika w kontekście idei całego tekstu.

Streszczenie

Zadanie 9., w którym polecono zdającym napisanie streszczenia tekstu T. Woźniaka okazało się łatwe (poziom wykonania 87%). Wypowiedź T. Woźniaka miała charakter problemowy i typowo argumentacyjny. Zwięzłe przedstawienie treści artykułu nie przysporzyło maturzystom problemów.

Tegoroczne wyniki z części testowej arkusza były niższe niż w latach poprzednich, chociaż teksty dołączone do arkusza oraz zadania poziomem trudności nie odbiegały od lat poprzednich. Jednak by rozwiązać poszczególne zadania należało wnikliwie przeczytać oba teksty, dokonać analizy i selekcji informacji i z namysłem wykonać polecenia.

Zdający nie wykazali się wiedzą dotyczącą nazewnictwa podstawowych gatunków publicystycznych oraz rozpoznaniem zależności między kompozycją tekstu, a jego treścią. Dobrze natomiast poradzili sobie ze streszczeniem tekstu, w tym z zachowaniem właściwego poziomu uogólnienia, selekcją informacji, spójnością.

Język litewski

W arkuszu egzaminacyjnym z języka litewskiego do tekstu *Esame ne tai, kas atrodome. Vladas Drėma. „Dingęs Vilnius“*. – Vilnius: „Versus aureus“, 2013 (Gediminas Kukta) odnosiły się 3 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i jedno zadanie zamknięte; do rozmowy z D. Martinellim na temat muzycznej rewolucji – 3 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 2 zadania zamknięte.

Rozumienie sensów tekstu na różnych jego poziomach

Podobnie jak zdającym język ukraiński, częściowy problem sprawiły zdającym zadania polegające na odczytywaniu znaczeń i informacji złożonych zawartych w tekstach źródłowych.

Najtrudniejszym zadaniem do tekstu nieliterackiego okazało się na zadanie 3. (poziom wykonania 5%), zadanie zamknięte, sprawdzające rozumienie tekstu na poziomie znaczeń. Zadanie polegało na wyborze zdań zgodnych i niezgodnych z treścią tekstu. Wszystkie zamieszczone w tabeli zadania były zgodne z tekstem. Duża przypadkowość wskazywanych odpowiedzi dowodzi, że zdający mieli problem ze zrozumieniem sensu tekstu.

Umiarkowanie trudne okazały się zadania 8. (poziom wykonania 68%), i 9 (poziom wykonania 68%), sprawdzające umiejętności odczytania sensu fragmentu oraz całego tekstu na poziomie znaczeń i komunikacji.

Łatwe okazały się zadania 5. (poziom wykonania 84%) i 7 (poziom wykonania 89%) sprawdzające rozumienie tekstu na poziomie znaczeń, w tym odróżniania informacji ważnych od drugorzędnych.

Świadomość językowa i stylistyka

Najłatwiejszym zadaniem (poziom wykonania 84%) było zadanie 4. polegające na dobraniu dwóch antonimów do słów *niokoti* i *dingti*.

Również łatwe było dla maturzystów zadanie 2. z zakresu nauki o języku (poziom wykonania 74%), w którym mieli podać przykłady żargonizmów występujących w tekście G. Kukty i omówić ich funkcję.

Trudne było natomiast zadanie 6. (poziom wykonania 47%), w którym należało wyjaśnić sformułowanie „geriausiai saugoma lietuvių paslaptis“ i następnie wskazać, że została w nim zawarta ironia. Zadanie sprawdzało świadomość językową zdających w zakresie znajomości zabiegów stylistycznych występujących w tekstach publicystycznych.

Streszczenie

Umiarkowanie trudne okazało się zadanie 1., polegające na napisaniu streszczenia o objętość 40-60 słów. Uczniowie tracili punkty przede wszystkim za brak umiejętności parafrazowania tekstu, uogólniania oraz za brak spójności logicznej. Wielu cytowało poszczególne fragmenty tekstu G. Kukty.

Tegoroczne wyniki z części testowej arkusza były porównywalne z latami poprzednimi. Umiejętności zdających w zakresie odczytywania znaczeń i informacji złożonych zawartych w tekstach źródłowych, znajomości zabiegów stylistycznych występujących w tekstach publicystycznych czy zwięzłego przedstawienia treści artykułu są bardzo zróżnicowane. Opanowanie podstawowych umiejętności dotyczących rozumienia sensów tekstu na różnych jego poziomach należy ocenić jako wystarczające. Umiejętnością, która jest dość trudna do opanowania, okazuje się napisanie streszczenia tekstu. Problem sprawia formułowanie ogólnych konstatacji, które oddawałyby we właściwy sposób sens tekstu, bez zbędnych szczegółów.

Tworzenie własnego tekstu w języku narodowym

Zadanie w drugiej części arkuszy maturalnych z języków mniejszości narodowych polegało na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch danych do wyboru tematów. Sprawdzało znajomość utworów literackich i innych tekstów kultury ważnych dla poczucia tożsamości narodowej, umiejętności analizy i interpretacji podanego tekstu literackiego oraz tworzenie wypowiedzi argumentacyjnej w języku narodowym.

Wypracowanie, zarówno w formie rozprawki, jak i w formie interpretacji, powinno stanowić dłuższą wypowiedź argumentacyjną adekwatną pod względem treściowym, logicznie spójną, poprawną merytorycznie, zgodną z podstawowymi zasadami kompozycji, stosowną i funkcjonalną pod względem stylistycznym, poprawną pod względem języka i zapisu.

Wypracowania liczące mniej niż 250 słów były oceniane jedynie pod względem treści, natomiast za kompozycję oraz styl i język wypowiedzi przyznawano 0 punktów.

Wymagania dotyczące wypracowania maturalnego w obu formach były takie same w zakresie poprawności rzeczowej, spójności lokalnej (wewnątrz akapitu), stylu, języka i zapisu. Różniły się nieznacznie w zakresie kompozycji, a zasadniczo w zakresie treści wypowiedzi: przedstawienia stanowiska wobec problemu (rozprawka) lub koncepcji odczytania utworu (interpretacja), a także sformułowania uzasadnienia (obie formy).

Rozprawka na poziomie podstawowym sprawdza zarówno umiejętność odbioru, analizy i interpretacji tekstu literackiego, jak i tworzenia własnej wypowiedzi. Aby przygotować tego rodzaju wypowiedź, zdający musi najpierw rozpoznać sens załączonego do polecenia tekstu, określić jego problematykę, odnaleźć elementy znaczące dla odczytania utworu, a następnie wyszukać odpowiednie konteksty (teksty kultury) przydatne do opracowania zagadnienia wskazanego w poleceniu, a więc porównać funkcjonowanie tych samych motywów w różnych tekstach kultury.

Praca interpretacyjna powinna polegać na przedstawieniu propozycji odczytania utworu poetyckiego, czyli zaprezentowaniu zrozumianych przez zdającego sensów tekstu. Zadaniem zdającego jest uzasadnienie postawionej tezy/hipotezy interpretacyjnej za pomocą argumentów pozwalających na jej uprawomocnienie. Część argumentacyjna powinna zawierać ustalenia analityczne dotyczące na przykład: elementów dostrzeżonej w utworze sytuacji komunikacyjnej, kompozycji tekstu oraz jej funkcji, cech stylu wypowiedzi i użytych w niej środków językowych (zwłaszcza artystycznych) oraz ich funkcji, dosłownych i niedosłownych znaczeń poszczególnych elementów utworu (w tym jego tytułu), zwłaszcza metaforycznych, alegorycznych i symbolicznych, przynależności gatunkowej tekstu, kreacji świata przedstawionego (w tym funkcji motywów literackich występujących w przeczytanym tekście), odwołań do kontekstów, ze szczególnym uwzględnieniem innych tekstów kultury. To, jakie działania analityczne i interpretacyjne zostaną podjęte, zależą od postawy zdającego i celów, które sobie wyznaczył.

Język białoruski

Temat 1. był chętnie wybierany przez maturzystów. Mieli oni, w oparciu o interpretację fragmentu utworu Janki Bryła *Matka* oraz innych tekstów kultury, rozważyć problem, czy współczesny człowiek potrzebuje przykładów bohaterstwa.

Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu oraz uzasadnienie stanowiska okazały się dla zdających łatwym zadaniem. Znaczna większość zdających otrzymała także maksymalną liczbę punktów za poprawność rzeczową, zamysł kompozycyjny i spójność lokalną. Za poprawność językową, podobnie jak w latach poprzednich, jedynie 58% zdających otrzymało maksymalną liczbę punktów, za poprawność zapisu – 63% tegorocznych maturzystów.

Abiturienti, jako konteksty interpretacyjne, przywoływali teksty kultury z literatury polskiej i europejskiej.

Poniżej przykład wypracowania, w którym realizacja wszystkich kryteriów została oceniona na maksymalną liczbę punktów.

Zdający zrozumiał zawarty w temacie problem, postawił tezę i zaproponował trafne rozwiązanie problemu. Zawarł w pracy uzasadnienie, które jest trafne (zawiera logicznie poprawne argumenty, czyli stwierdzenia poparte przykładami za przyjętym rozwiązaniem problemu), szerokie (trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu) i pogłębione (wnikliwie odniósł się w rozwinięciu do wszystkich elementów polecenia).

Język litewski

Temat 1. wymagał napisania rozprawki problemowej: czy warto poświęcać się dla innych ludzi? Zdający mieli odwołać się do załączonego fragmentu tekstu Dalius Grinkevičiūtės *Lietuviai prie Laptevų jūros* i wybranych tekstów kultury, natomiast temat 2. zawierał polecenie napisania interpretacji wiersza (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia) *Labora!*, którego autorem jest Vincas Kudirka.

Polecenie zawarte w temacie 1. okazało się dla znacznej większości uczniów zrozumiałe i chętnie podejmowali napisanie rozprawki. Zdający nie mieli kłopotu z rozpoznaniem sensu załączonego do polecenia tekstu, określeniem jego problematyki, odnalezieniem elementów znaczących dla odczytania utworu, a następnie wyszukaniem odpowiednich kontekstów (tekstów kultury) przydatnych do opracowania zagadnienia wskazanego w poleceniu.

Znaczna większość zdających otrzymała także maksymalną liczbę punktów za poprawność rzeczową, zamysł kompozycyjny i spójność lokalną. Za poprawność językową, podobnie jak w latach poprzednich, jedynie 50% zdających otrzymało maksymalną liczbę punktów, za poprawność zapisu – 47% tegorocznych maturzystów.

Podsumowanie

Wyniki egzaminu maturalnego z języków mniejszości narodowych oraz języka kaszubskiego były porównywalne. Odsetek sukcesów również był bardzo wysoki.

1. We wszystkich trzech arkuszach z języków mniejszości pojawiło się zadanie wymagające napisania streszczenia do zamieszczonych tekstów. Dla zdających egzamin z języków białoruskiego i litewskiego było to zadanie umiarkowanie trudne, a dla zdających język ukraiński – łatwe. Właściwa selekcja i dobór informacji oraz zachowanie spójności własnego tekstu decydowały o poprawnym wykonaniu zadania.
2. Najwięcej kłopotów sprawiły zdającym zadania sprawdzające znajomość gramatyki oraz świadomość językową zdających, np. wyznaczenie gatunku tekstu lub nazwanie cech stylu tekstu, lub cech gatunkowych tekstu. Zdający potrafili w znakomitej większości określić styl tekstu (język białoruski i kaszubski), natomiast nie umieli podać jego cech. Symptomatyczny jest brak umiejętności funkcjonalnej analizy języka tekstów publicystycznych.
3. Zadania sprawdzające rozumienie tekstu na poziomie znaczeń, w tym: wyszukiwanie informacji podanych wprost, określenie głównej myśli akapitu, lub grupy zdań, okazały się dla zdających łatwe.
4. W tworzeniu wypowiedzi argumentacyjnej w języku narodowym – rozprawki czy interpretacji wiersza – poziom realizacji poszczególnych kryteriów oceny był podobny. We wszystkich trzech językach za realizację kryterium A i B zdający otrzymali wyższe oceny niż za realizację kryteriów związanych z oceną poprawności języka, w tym za pisanie poprawne pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym. Podobnie kształtowały się oceny umiejętności pisania własnego tekstu zdających przystępujących do egzaminu na poziomie rozszerzonym.